

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-281 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-17/386-93
Karar Tarihi : 22.4.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA

B. RAPORTÖRLER : Kerem TOMUR, Canan KARAMANOĞLU

C. ŞİKAYET EDEN : Fikri ÖZDEMİR
İstiklal Cd. No:36/1 K:4/19 Beyoğlu/İstanbul

20 **D. ŞİKAYET EDİLEN:** Ark Turizm Ltd. Şti.
Germencik Sk. No:2 D:1 Bebek Beşiktaş/İstanbul

E. DOSYA KONUSU : Kartepe Kayak Merkezi'nde yer alan liftlerin (ski-pass) işletme hakkının tek bir seyahat acentesine verildiği; söz konusu acentenin bu hizmeti gününbirlik kayak turu düzenleyen diğer seyahat acentelerine fahiş fiyattan satarak pazardaki rekabeti engellediği iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikayet dilekçesinde, Kartepe Kayak Merkezi'ndeki tüm liftlerin işletme hakkını elinde bulunduran Ark Turizm Ltd. Şti. (Turuncu Seyahat)'nin haftasonu günlük sınırsız lift kullanımını diğer firmalara 75 TL.'den sağladığı; şikayetçinin sahibi olduğu Folklorik Turizm seyahat acentesinin lift dışında kalan gününbirlik kayak turu (bu tur rehberlik-ulaşım-öğle yemeği-günlük sınırsız lift kullanımından oluşmaktadır.) için belirlediği fiyatın 85 TL. olduğu, bu nedenle müşterilerine 160 TL. fiyat verebildikleri; ancak aynı hizmeti Turuncu Seyahat acentesinin 115 TL.'ye sunduğu belirtilmiş ve söz konusu durumun Turuncu Seyahat'in diğer seyahat acenteleriyle arasındaki rekabeti engellediği ifade edilmiştir. Şikayetin özünü, hem lift işletmeciliği olarak tanımlanabilecek üst pazarda hem de gününbirlik kayak turu hizmeti olarak belirlenen alt pazarda faaliyet gösteren ve üst pazardaki girdi üretiminde tekel konumunda bulunan Turuncu
40 Seyahat'in, üst pazardaki bu gücünü girdi fiyatlandırmasını alt pazardaki rakiplerini dışlayacak ve rekabeti engelleyecek şekilde bir nevi fiyat sıkıştırması yaparak kötüye kullandığı iddiaları oluşturmaktadır.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 29.12.2008 tarih ve 8401 sayılı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 9.2.2009 tarih ve 2008-4-281/İİ-09-CK sayılı İlk İnceleme Raporu, 18.2.2009 tarih ve 09-07 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi

09-17/386-93

50 amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 09-07/123-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 15.4.2009 tarih ve 2008-4-281/ÖA-09-KT sayılı Önaraştırma Raporu aynı tarih, REK.0.08.00.00-110/114 sayılı Başkanlık Önergesi ile 09-17 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Turuncu Seyahat hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

60

I.1. İlgili Pazar

Şikayete konu olan Kartepe Kayak Merkezi, İstanbul'a 115 km uzaklıkta yer alması nedeniyle, günübirlik kayak turları için tercih edilen bir tatil mekânıdır. İstanbul ve civar iller açısından bakıldığında, söz konusu kayak merkezine günübirlik kayak turları için alternatif oluşturacak başka bir kayak merkezi bulunmadığından, dosya kapsamında ilgili pazar, "Kartepe'ye yapılan günübirlik kayak turu hizmeti" olarak belirlenmiştir.

I.2. Hakkında Şikâyetle Bulunulan Teşebbüs (Turuncu Seyahat)

70

9 yıldır Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB)'ne bağlı 3424 No'lu A grubu seyahat acentesi olan Turuncu Seyahat ağırlıklı olarak yurt içinde pazarlama ve satış faaliyetlerini sürdürmekte ve yurtiçi ve yurtdışı tesislerinde tatil hizmeti sunmaktadır. Merkezi İstanbul'da bulunan Turuncu Seyahat, aynı zamanda, www.seyahatturk.com adresli internet sitesiyle ülkemizin güney kıyıları ve Ege'de 100'ü aşkın turistik tesis, mavi yolculuk, tekne kabin kiralama, yurtiçi kültür turları, yurtdışı turları, paket turlar, Kıbrıs programları, araç kiralama, yurtiçi, yurtdışı uçak bileti satışı ile internet kullanıcılarına hizmet vermektedir.

Şirketin hissedarlık yapısı aşağıdaki şekildedir:

Tablo : Turuncu Seyahat'in Hissedarlık Yapısı

HİSSEDAR ADI	HİSSE ORANI (%)
Osman Kayahan GÖLTEPE	50
Rubi SÜMER	50
TOPLAM	

80

I.3. Yapılan Tespitler ve Deliller

Yukarıda değinilen önaraştırma iddialarına ilişkin olarak TÜRSAB, Turuncu Seyahat, Folklorik Turizm ve Kartepe Turizm A.Ş. (Kartepe Turizm)'den bilgi talep edilmiştir.

TÜRSAB tarafından Kuruma gönderilen yazıda,

- Kartepe Kayak Merkezi'nde bulunan liftlerin işletme hakkının devredildiğine yönelik bilginin doğru olmadığı, lift hizmetlerinin işletim hakkının Kartepe Turizm'e ait olduğu; ancak Kartepe Turizm ile Turuncu Seyahat arasında günübirlik kayak

09-17/386-93

90 turları için bir Sözleşme bulunduğu ve bu Sözleşme'ye göre, 15.12.2008-31.3.2009 tarihleri arasında kalan dönemde Turuncu Seyahat acentesinin Kartepe Turizm'den ulaşım hariç günlük sınırsız lift kullanımı+yemek (içecek dahil) hizmetini haftasonu 65 TL., hafta içi ise 50 TL. hizmet bedeli üzerinden sağladığı;

- Turuncu Seyahat'in kayak sezonunda her hafta günübirlik münferit veya grup organizasyonu gerçekleştirdiği, tur kapsamındaki diğer hizmet ve harcama kalemleri için (ulaşım+rehberlik+yol ikramları+kredi kartı komisyonu) müşterilerden ilave bedel talep edildiği ve tüm bu hizmetlerin tek bir pakette müşteriye pazarlandığı;

100 - 1618 sayılı Seyahat Acentaları Birliği Kanunu'na göre, düzenlenen turun komisyon karşılığı başka bir seyahat acentesi tarafından pazarlanarak, satışının gerçekleştirilebileceği ya da başka bir seyahat acentesinin organize ettiği günübirlik tur programı hizmeti kapsamında tura katılan müşterilerin Turuncu Seyahat aracılığıyla Kartepe Kayak Merkezi'ne gönderilmesinin de mümkün olabileceği belirtilmiştir.

110 Söz konusu yazıdan, Turuncu Seyahat'in, günübirlik kayak turlarını kendi adına düzenlediği gibi, düzenlediği tur programı kapsamında talepte bulunan diğer seyahat acentelerinin günübirlik turları için de komisyon karşılığı hizmet verdiği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda diğer seyahat acentelerinin müşterileri için talep edilen bedel, kendi müşterileri için açıkladığı (hafta içi ve haftasonu) günübirlik tur fiyatı olup bundan %9-10 komisyon mahsup edilmek suretiyle diğer acentelere ödeme yapılmaktadır.

Son olarak, yazıda kayak merkezine diğer seyahat acentelerinin günübirlik tur hizmeti düzenlemekte serbest oldukları belirtilmiştir.

Kartepe Turizm tarafından Kuruma gönderilen yazıda, Kartepe Kayak Merkezi'nde bulunan liftlerin işletme hakkının devrinin söz konusu olmadığı ve Kartepe Turizm ile Turuncu Seyahat arasında imzalanan Sözleşme uyarınca, Turuncu Seyahat'in günübirlik tur organizasyonları için tek yetkili acente olarak tanındığı açıklamasına yer verilmiştir.

120 Sözleşme'deki hükümler incelendiğinde, sözleşme döneminin 15.12.2008-31.3.2009 tarihlerini kapsadığı; Turuncu Seyahat ve Kartepe Turizm arasındaki konaklama ve günübirlik gezi turları bağlantısına ilişkin konuların düzenlendiği görülmüştür. Sözleşme'ye göre, tek yetkili acente olan Turuncu Seyahat günübirlik tur organizasyonu için günlük sınırsız lift+yemek (içecek dahil) hizmeti için kişi başı hafta sonu 65 TL., hafta içi ise 50 TL. ödeyecektir.

Turuncu Seyahat tarafından Kuruma gönderilen cevap yazılarında, Kartepe'deki liftlerin işletim hakkının Kartepe Turizm'e ait olduğu, taraflar arasındaki işbirliğinin kendileri ile Kartepe Turizm arasındaki lift kartları ve otel odalarını satmaya ilişkin Sözleşme çerçevesinde yürütüldüğü belirtilmiştir.

130 Gönderilen bilgilere göre, Kartepe Turizm'in 2008-2009 sezonu için belirlediği 1 günlük lift ücreti otel satış fiyatı haftasonu için 70 TL., hafta içi için ise 40 TL.'dir. Bunun yanı sıra otelde verilen yemeğin ücreti 10 TL., meşrubat ücreti ise 5 TL.'dir. Dolayısıyla, günlük sınırsız lift+yemek (içecek dahil) hizmetinin doğrudan otelden sağlanması durumunda fiyat haftasonu 85 TL., hafta içi ise 55 TL. olmaktadır. Kayak merkezine dışarıdan da kumanya getirilebilmektedir.

09-17/386-93

Turuncu Seyahat acentesi ise aynı hizmeti otelden haftasonu için 65 TL., haftaici ise 50 TL.'den almaktadır. Turuncu Seyahat tarafından diğer seyahat acentelerine haftasonu 75 TL., haftaici ise 55 TL. fiyat uygulanmaktadır.

J. GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK

140 Önarastırma sürecinde edinilen bilgilerden, Kartepe Turizm ile Turuncu Seyahat arasında ticari işbirliğinin bulunduğu ve tarafların 4.11.2008 tarihinde imzaladıkları Sözleşme'ye göre Turuncu Seyahat'in günöbirlik kayak turu organizasyonları için lift sağlama hizmetinde tek sağlayıcı konumuna geldiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, Kartepe Kayak Merkezi'ne tur düzenleyen diğer seyahat acenteleri lift hizmetini, Turuncu Seyahat'ten sağlamaktadırlar. Ancak, Sözleşme'nin konusu sadece günöbirlik kayak turları için geçerlidir, münferit olarak gelen müşterilere Kartepe Turizm tarafından lift hizmeti verilmektedir.

150 Bu çerçevede, Turuncu Seyahat'in yeniden satıcı olarak bu hizmeti diğer seyahat acentelerine ve müşterilerine sağladığı düşünöldüğünde Kartepe Turizm ile Turuncu Seyahat arasındaki ilişkinin dikey nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Bu dikey ilişki neticesinde tek alıcı konumunda bulunan Turuncu Seyahat lehine bir alıcı gücü oluşmakta ve anılan şirket lift hizmetinde tekel konumunda gelmektedir. 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliğleri ile Değişik, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde, tek alıcıya sağlama yükümlölüğü içeren dikey anlaşmalarda, muafiyet alıcının dikey anlaşma konusu malları ve hizmetleri aldığı ilgili pazardaki payının %40'ı aşmaması koşuluyla uygulanır, denilmektedir. Tebliğ'deki, bu düzenlemenin amacının sağlayıcının bulunduğu pazardaki rekabetçi endişeleri gidermek olduğu, ancak dosya özelinde anlaşma öncesinde tekel konumunda bulunan sağlayıcının faaliyet gösterdiği pazarda zaten rekabetin olmadığı düşünöldüğünde, lift hizmetlerinin Kartepe Turizm ya da Turuncu Seyahat tarafından sağlanması açısından rekabetçi endişelerin, ancak Turuncu Seyahat'in alt pazardaki davranışlarının ilgili pazardaki rekabeti bozması durumunda oluşacağı kanaatine varılmıştır. Nitekim şikayetin konusunu da Turuncu Seyahat'in lift hizmetindeki hakim durumunu fiyat sıkıştırması yoluyla kötüye kullandığı iddiaları oluşturmaktadır. Bu nedenle, şikayete konu olan uygulama, 4054 sayılı Kanun'un hakim durumun kötüye kullanılmasını düzenleyen 6. maddesi kapsamında incelenmiştir.

170 Turuncu Seyahat, Kartepe Turizm'le yaptıkları Sözleşme'ye dayanarak, şikayete konu hizmeti haftasonu için 65 TL., haftaici ise 50 TL.'den almaktadır. Anılan şirket bu hizmeti diğer seyahat acentelerine haftasonu fiyatı 75 TL., haftaici fiyatı ise 55 TL.'den sunmaktadır.

180 Turuncu Seyahat, günöbirlik kayak turu hizmeti içinde yer alan diğer kalemlerin maliyetinin kişi başı 35 TL. olduğunu, toplamda paketin maliyetinin 100 TL.'ye ulaştığını, kendilerinin verdiği fiyatın ise %5 komisyon içerdüğünü dile getirmiştir. Nitekim, mezkur acente ulaşım, rehberlik, yol ikramları, kredi kartı komisyonu dahil paketi de münferit müşteriye 115 TL.'den, gruplara 105 TL.'den satmaktadır. Dosya mevcudu belgelerden, Turuncu Seyahat tarafından diğer seyahat acentelerine iki alternatif sunulduğu, paket turun tamamı için (rehberlik-ulaşım-öğle yemeği-günlük sınırsız lift) 105 TL., sadece lift ve yemek için 75 TL. (haftasonu fiyatı) talep edildiği anlaşılmıştır. Turuncu Seyahat'in şikayete konu hizmeti Kartepe Turizm'den 65

09-17/386-93

190 TL.'ye (haftasonu fiyatı) aldığı ve g n birlik kayak turu hizmetini 115 TL.'ye sattığı d ş n ld ğ nde, bu hizmeti 75 TL.'ye alan bir acentenin, diğ r kalemler için yaptığı 35 TL. harcamayı dahil ederek, aynı hizmeti Şikayet dilekçesinde iddia edilenin çok altında bir fiyatla sunmasında engel olmadığı görülmektedir. Kaldı ki, dosya mevcudu bilgilere göre, Sözleşme  ncesinde Kartepe Turizm lift hizmetini 70 TL.'den sunmuŐtur. Şikayet dilekçesinde, Turuncu Seyahat'in haftasonu günlük sınırsız lift kullanımını diğ r firmalara 75 TL.'den sağladığı, kendilerinin lift dışında kalan g n birlik kayak turu için belirledikleri fiyatın 85 TL. olduğu, bu durumda müşterilerine 160 TL. fiyat verebildikleri, ancak aynı hizmeti Turuncu Seyahat'in 115 TL.'ye sunduğu belirtilmiş ve bu durumun Turuncu Seyahat ile diğ r seyahat acenteleri arasındaki rekabeti engellediği iddia edilmiştir. Bu iddiadan, Şikayetçinin belirlediği hizmet bedelinin Turuncu Seyahat'in uyguladığı fiyatların çok üzerinde olduğu ve Şikayetçinin Turuncu Seyahat'in fiyatları ile rekabet etme olanağı bulunmasına rağmen aŐađı seviyelerdeki bir fiyat rekabetini tercih etmediği, fiyat sıkıştırması iddialarının yerinde olmadığı anlaşılmaktadır.

K. SONUÇ

200 Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre, başvuru konusu ile ilgili olarak, Ark Turizm Ltd. Şti. hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, Şikayetin reddine OYB RLİĞİ ile karar verilmiştir.